

ROTTERDAMSCHER COURANT.

ZATURDAG 23 AUGUSTUS.

Brittenland.

LONDEN den 21 augustus.

In tegenwoordigheid van den opperbevelhebber des legers, Hertog van Cambridge, verrigten de troepen der bezetting van Chatham, in vereeniging met de Koninklijke genie en die der O. I. Compagnie, te zamen ongeveer 2700 man sterk, waaronder een duizendtal sappeurs en ongeveer 600 zeesoldaten, gisteren te Chatham een aantal evolutien, welke het aanvallen en verdedigen van vestingwerken voorstelden. Ofschoon het zeer ongunstig weder was, hebben de deelnemers aan deze spiegelgevechten zich uitmuntend gekweten. Jammer dat, door het ontijdig afgaan van eene voltasche batterij, eene mijn sprong, waardoor verscheiden manschappen gekwetst werden.

Het standbeeld van koningin Victoria, door den heer Gibson te Rome uit marmer gebeiteld, en bestemd om in het nieuwe paleis van Westminster in het vertrek geplaatst te worden waar H. M. bij het openen of sluiten van het Parlement ontvangen wordt, is hier te lande aangekomen en wordt eerstdaags op het marmeren voetstuk geplaatst. Het beeld is zeven voeten hoog en stelt de Koningin op een Gothischen zetel voor, aan welks bovenende de Kroon van Engeland prijkt, terwijl de zinnebeeldige figuren op het voetstuk de Sterrekunde, den Handel en de Bouwkunst voorstellen.

Men heeft berekend dat het Lagerhuis, in de 106 bijeenkomsten gedurende de onlangs geslotene Zitting, 838 uren is vergaderd geweest, waarvan 88 na middernacht. De vruchten dezer langdurige bijeenkomsten hebben echter geenszins aan hare veelzijdigheid beantwoord. De meeste der door de Regering voorgeslagene wetten toch zijn of door haar zelve weder ingetrokken, of door het Huis verworpen. Hiertoe behooren de zeer gewichtige op de scheepvaartregten, op de pensioenen der burgerlijke ambtenaren, op het rechtsgebied van het Hoogerhuis in zaken van appel, op de hervorming van den Londenschen Gemeenteraad, enz.

De verkiezing van den nieuwen lord maire van Londen heeft den 26 september plaats. Wordt van de meestal gebruikelijke vormen niet afgeweken, dan zal de alderman Finnis denkelijk tot die waardigheid geroepen worden.

De gezondheidstoestand dezer hoofdstad was in de zaterdag geïndigde week minder gunstig dan die gedurende geruimen tijd geweest is; 1250 sterfgevallen werden aangegeven, derhalve 123 meer dan in dezelfde week van acht der tien voorafgaande jaren, in welke de cholera niet heerschte. Bij het heerschen dier ziekte in de tweede week van augustus 1849 bedroeg het getal der sterfgevallen 2230, en in dezelfde week van augustus 1854 bedroeg het 1833. Onder de nu overledenen waren 760 beneden de 20 jaren. De ongemeen sterke, nu gewekene hitte, gevoegd bij den onzuiveren dampkring der hoofdstad, worden als hoofdoorzaken der vermeerderde sterfte aangemerkt.

De admiraal sir C. Napier, van zijn bezoek in Rusland teruggekeerd, heeft aan de *Morning Advertiser* artikelen toegezonden, in welke hij zijne meening over de sterkten van Kroonstadt en het al of niet mogelijke der bemagtiging daarvan ontwikkelt. Onder anderen zegt hij: „Indien 50 linesschepen en 50,000 man in stoombooten een aanval waagden, zou die vermoedelijk gelukken, mits de Russen geen schepen tusschen het fort Menzikoff en Kroonslot laten zinken, en onze schepen bij het invaren niet aan den grond geraakten. De schepen die de voorhoede uitmaakten zouden dicht tegen de batterijen moeten naderen, terwijl de overigen den havenboom zouden moeten forceren. Slaagden zij hierin, dan zouden wij de vloot denkelijk overmeesteren en de stoombooten de troepen aan wal kunnen zetten. Maar mislukte het den sluitboom door te breken, dan zou eene groote verwarring ontstaan, en niemand kan zeggen wat dan gebeuren zou. Ook zou het noodig zijn eene sterke reserve te hebben, om de plaatsen der schepen die tegen de batterijen handelden in te nemen, bijaldien het, zoo als meer dan waarschijnlijk is, deze mislukte die tot zwijgen te brengen. Als alles goed behandeld wierd zou Kroonstadt genomen worden, maar anders zou de vloot verloren zijn.” Het is te wenschen dat het nooit meer te pas moge komen de berekeningen van den grijzen Vlootvoogd aan de ondervinding te toetsen.

De Engelsche dagbladen schijnen als te wedijveren wie het hevigst tegen den Koning van Napels zal uitvaren, dien zij niet alleen van voorbeeldelooze stijfhoofdigheid in zijne politiek en van verregaande wreedheid jegens zijne onderdanen, maar nu ook van het vervalschen der munt van zijn eigen Rijk beschuldigen. Dat misnoegen is nog toegenomen sedert een Duitsch dagblad onlangs het antwoord mededeelde, hetwelk die Vorst op de nota der Westersche Mogendheden zou gegeven hebben, waarin deze hem de door haar noodig geachte wijzigingen in zijne buiten- en binnenlandsche staatkunde aanwezen; want daarin zou hij onder anderen deze tegenvraag gedaan hebben: „Wat zou het bewind van lord Palmerston zeggen, indien het de Napelsche Regering in de gedachte kwam het de vrijzinnige maatregelen aan te wijzen, welke aanneming in Ierland wenschelijk zou zijn, en de door de menschelijkheid voorgeschrevene maatregelen, die in Indië vereischt worden?”

Een der voormalige hoofden van de partij der Chartisten, de heer John Frost, die in de amnestie deelde, na den vrede van Parijs door Engeland aan de voor staatkundige misdrijven verbannen verleend, is dezer dagen te Newport teruggekeerd en aldaar het voorwerp der luidruchtige toejuichingen van de lieden zijner partij geweest. Men houdt dit voor het gegeven sein, op hetwelk de Chartisten het hoofd andermaal zullen opsteken, en spreekt van eene openbare bijeenkomst, eerlang te Londen te houden, en aan welke de Chartisten van Birmingham, Manchester, Newcastle, Nottingham en andere steden deel zouden nemen. Het is nogtans niet waarschijnlijk dat deze zaak thans grooten bijval onder de gezeten burgers vinden zal.

Tusschen Brazilië en Hamburg, eene der grootste markten voor Braziliaansche koffij, zal eene geregelde stoomvaart worden daargesteld, voor welke uitsluitend in Engeland gebouwde stoombooten zullen gebezigd worden, welke in hare vaart Southampton moeten aandoen.

Te Liverpool arriveerde gisteren de stoomboot *City of Baltimore*, met nadere berigten uit de Vereenigde Staten. De President dier Staten had den Senaat een antwoord op de vraag om ophelderingen wegens de jongste gebeurtenissen te San Francisco toegezonden, waarbij de briefwisseling gevoegd is tot welke die gebeurtenissen aanleiding hebben gegeven. Een brief des Gouverneurs van California, waarbij deze om wapenen vraagt, is den procureur-generaal toegezonden, maar de President maakt tegen de inwilliging van dat verzoek bedenkingen, welke niet wederlegd hebben kunnen worden.

Een onzer tijdschriften behelst een belangwekkend verhaal, dat hoofdzakelijk op het volgende nederkomt: in eene der kerken van New York zeide de eerw. H. Ward Beecher, de echtgenoot der beroemde kampvechtster tegen de slavernij, nu een paar maanden geleden, dat hij eene zeer vreemdsoortige daad ging verrigten, maar alvorens Matth. 12 vers 10-12 zou voorlezen. Na dit gedaan te hebben deelde hij mede hoe onlangs zijne hulp was ingeroepen voor eene jeugdige slavin, Sarah genaamd. Zij was, volgens diens eigene bekentenis, de dochter van een zuidelijken planter, en in diens gezin gebleven tot dat zijne overige dochters haar het verblijf daar zoo ondragelijk maakten dat zij poogde te vlugten. Gegrepen en bij haren vaderlijken meester teruggebracht, trachtte deze haar in het verre zuiden des Lands te verkoopen, met weigering om zulks aan iemand te doen die haar toe zou laten in de nabuurschap te blijven. Derhalve werd zij voor 1500 dollars aan een man uit het zuiden verkocht, die er echter in bewilligde haar voor 1200 dollars weder af te staan, voor welke som zij door een slavenhouder te Washington, die medelijden met haar had, gekocht werd, terwijl hij terstond eene inschrijving opende, ten einde haar tot het koopen van hare vrijheid in staat te stellen, waartoe hij zelf 100 en een ander slavenhouder insgelijks 100 dollars bijdroeg, terwijl in het geheel 700 dollars bijeengebragt werden. „Toen, dus vervolgde de eerw. Beecher, vroeg men mij wat wij hier doen konden om het overige bij elkander te krijgen, waarop ik antwoordde niets te kunnen beloven alvorens wij haar hier konden zien.” Daarop verliet hij den kansel, riep de jonge slavin tot zich en stelde haar aan de gemeente voor, die uit ongeveer drieduizend personen bestond. Zij was hier, zeide hij vervolgens, op haar woord van eer en had beloofd, met of zonder de 500 dollars terug te keeren, welke nog vereischt werden om haar tot eene vrije vrouw te maken. Eene inzameling zou gedaan worden en de uitkomst daarvan moest beslissen. De belangstelling in de ongeveer twintigjarige slavin was zoo groot en de aandoening zoo algemeen, dat mannen zoowel als vrouwen hunne tranen en snikken niet verbergen konden. Zoodanig tooneel was nooit gezien. In een Christenland, op een Christenzondag, in den leenaar eener Christenkerk gezeten, vroeg eene weenende vrouw geld om zich voor gedwongen verderf te behoeden. Een der heeren stond op en voorspelde dat het geld tot hare bevrijding gevonden zou worden en dat hij, des noodig, daarvoor borg wilde spreken. Dit bragt eene zoo sterke geestdrift te weeg dat die in luide toejuichingen uitbarstte, hetwelk de heer Beecher zeide in dit geval niet af te keuren, ofschoon anders handgeklap in het bedehuis zeer onvoegzaam was. De collecte ving nu aan, de schalen werden rijkelijk gevuld, eene dame ontdeed zich zelfs van hare juweelen en legde die daarop. Het bleek bij de telling dat 784 dollars bijeengebragt waren, welke som niet alleen ruim voldoende was om Sarah, maar ook om haar vierjarig zoonje vrij te koopen. Toen zij vernam dat zij vrij zou zijn barstte de jeugdige vrouw in tranen uit. Ten slotte liet de heer Beecher een lofgezang aanheffen en de vergadering scheidde hoogst voldaan.

Gisteren kwam te Southampton de stoomboot *Indus* van Alexandria aan, welke stad zij den 6 dezer verliet. Onder de passagiers bevindt zich ook de Koningin van Oude, met hare familie.

PARIS den 21 augustus.

Drie telegrafische berigten van den 20 dezer, welke door den *Moniteur* worden medegedeeld, melden dat de Keizer en de Keizerlijke Familie ten 5 ure te Bordeaux, ten 10½ ure te Bayonne en ten ruim 11 ure te Biarritz zijn aangekomen. De reis werd gelukkig volbragt. De

doorluchtige reizigers kwamen in goeden welstand aan op de Keizerlijke Prins heeft de verblijfsdagen der reis zeer goed doorgestaan.

Wanneer de Keizer van Biarritz alhier is teruggekeerd, zal hij, naar men zegt, eenige dagen daarna zich naar Cherbourg begeven, waar de Koningin van Engeland aldan een bezoek zou brengen.

Van tijd tot tijd zijn verontrustende geruchten in omloop nopens de gezondheid des Keizers, wat daaruit voortsprijt dat Z. M. nu en dan aan rheumatische hoofdpijn lijdt, welke hem noodzaakt somwijlen 24 uren, ja dikwerf langer, het bed te houden.

Twée afgevaardigden der Baskische provincien hebben zich op reis begeven, om den Keizer het stuk te overhandigen, waarbij de jeugdige Keizerlijke Prins als Baskisch burger wordt erkend.

De commissie tot het verstreken van hulp aan de slagtoffers der overstroomingen, welke commissie bij besluit van den 7 juli II. is benoemd, heeft aan den Minister van landbouw, koophandel en openbare werken een verslag gerigt, waarbij zij voorstellen doet nopens de verdeling der gelden welke ten behoeve der genoemde slagtoffers zijn bijeengebragt.

Wordt, gelijk men verzekert, door de Pruisische Regering met de hulp van Engeland eene expeditie tegen de Moorsche Riff-roovers ondernomen, dan zal ook Frankrijk zijne medewerking aan die beide Geallieerden niet onthouden; wanneer toch de Marokkaansche zee-roovers strengelijk worden gestraft, vordert de eer en het belang der Fransche vlag, dat zij aan eene onderneming van dien aard deel neme; bovendien wijzen zijne bezittingen in Afrika en de oorlog welke het vroeger tegen Marokko voerde Frankrijk eens plaats bij de expeditie aan.

In een brief uit Konstantinopel van den 11 dezer wordt gewag gemaakt van een verschil, dat ontstaan is tusschen de vertegenwoordigers van Frankrijk en Oostenrijk in de Turksche hoofdstad, nopens de exploitatie van den Donau door eene Fransche stoomboot-maatschappij. De heeren Magnan en Pérot, vertegenwoordigers dier maatschappij, hadden in laat het plan voor die stoombootvaart aan de Moldavische Regering te onderwerpen; daar voldoende waarborgen door die heeren aangeboden werden en de voordeelen, welke voor Moldavië uit zoodanige exploitatie moesten voortvloeijen, door den Divan dier provincie erkend en gewaardeerd werden, stond vorst Ghika aan de agenten dier maatschappij eene concessie toe met privilegie van 30 jaren voor de stoombootvaart op de Pruth en de Sereth. De Oostenrijksche consul te Jassy protesteerde tegen deze concessie en het Weener Kabinet gaf aan het protest van zijnen agent gevolg, door vorst Ghika het recht te betwisten een besluit van dien aard te nemen op het oogenblik dat zijn gezag ten einde spoedde. Men stemt het groote nut van deze onderneming voor Moldavië toe en weegt dat vorst Ghika, hoewel op het punt om zijn gezag neder te leggen, in deze van een recht gebruik heeft gemaakt, dat hem toekwam uit hoofde van het door hem bekleede gezag. Van den anderen kant hebben de concessionarissen de hulp der Fransche ambassade ingeroepen voor de handhaving van hun privilegie en sedert eenige dagen was de zaak nu aan de beslissing der Fransche Regering onderworpen. Het schijnt dat de Ministers der Porten zeer in verlegenheid zijn om uitspraak te doen tusschen twee bevriende Mogendheden, waarvan de eene, Oostenrijk, beweert eenigen tijd geleden vruchteloze stappen gedaan te hebben, om dezelfde concessie ter gunste der Oostenrijksche vlag te verwerven.

Omtrent de Napelsche zaken zijn twee nieuwe geruchten in omloop. Volgens het eerste, dat te Turijn verspreid is, zouden de Sovereinen van Rome en Tokanen, te regt beducht voor de gevolgen welke zouden kunnen voortvloeijen uit eene vredebreuk tusschen de Westersche Mogendheden en den Koning van Napels, vooral wanneer laatstgenoemde door Oostenrijk werd verlaten, krachtig bij Zijne Siciliaansche Majesteit hebben aangedrongen op het volgen van de raadgevingen van het Weener Kabinet; wat het gevolg hiervan zou zijn geweest wordt echter niet gezegd. Het tweede gerucht heeft zijn oorsprong in een uit Napels aan de *Opinione* van Turijn gerigt schrijven; Frankrijk en Engeland zouden namelijk een ultimatum aan de Regering van koning Ferdinand II hebben gerigt, om ten stelligste te verklaren dat een welgerend antwoord tot het onmiddellijk vertrek van hunne vertegenwoordigers aanleiding zou geven; na te hebben nagedacht over dit ultimatum, waarbij verlangd werd eene ruime amnestie en hervormingen in her administratie en in het regtswezen, zou de Napelsche Regering hebben toegestemd in eenige bewilligingen, welke de Ministers der Zeemogendheden echter niet voldoende moeten zijn voorgekomen, waarop deze te Parijs en Londen nieuwe instructien zouden hebben gevraagd. Dit gerucht wordt voor vrij onwaarschijnlijk gehouden; het kwalijk slagen der eerste demonstratie is bekend, en, wanneer sedert nieuwe stappen waren gedaan, zou men daarvan voorzeker niet het eerst tijding uit Napels ontvangen.

In Spanje blijft de stand der zaken dezelfde. Nopens de Spaansche aangelegenheden bevat het *Journal des Débats* wederom een breedvoerig artikel, hetwelk zeer tot verdediging der tegenwoordige Regering strekt.

Na eenige redenen te hebben aangevoerd, welke de hoofden van het Spaansche Kabinet hebben belet het programma van hun staatkundig gedrag openbaar te maken, wordt gemeld dat de Regering op het punt staat de tegenwoordige Cortes te ontbinden; het blad laat doorschemeren dat die maatregel welligt reeds is genomen en treedt daarop in eene verdediging van dien maatregel; de Cortes toch was eene revolutionnaire vergadering, had zich regten aangematigd welke dezelve niet toekwamen, had het Koningschap in gevaar gebracht, rekte met voordacht haar onregelmatig bestaan en hare ontbinding behoorde tot de regten der Spaansche Kroon, kortom het blad bevat eene pleitrede tot veroordeeling der Cortes en tot verdediging der maatregelen, waardoor die Vergadering bereids getroffen is of nog getroffen zal worden. Wijders wordt gezegd, dat, na de ontbinding der Cortes, het Kabinet wat de Constitutie betreft zich zou bepalen tot behoud van die van 1845. Bij al den lof, welke het *Journal des Débats* het nieuwe Kabinet toezwaait, voegt het ook een woord van blaam wegens de veelvuldige veranderingen, welke in het administratief en diplomatiek personeel van Spanje tot stand worden gebracht.

Volgens een ander schrijven uit Madrid zou de Regering nog geen besluit genomen hebben omtrent de te octroijeren Constitutie. Echter kondigt de *Espana* tegen de volgende week de openbaarmaking aan der besluiten betreffende de Constitutie, de ontbinding der nationale militia, de verkiezingen der ayuntamientos en de benoeming der gouverneurs van de provincien, terwijl later de maatregelen zouden volgen nopens den Staatsraad, de wetgeving op de drukpers en de provinciale deputatien.

KEULEN den 21 augustus.

De Prins van Pruisen is uit de Rijnprovincie te Berlijn wedergekeerd. De Koning wordt den 23 september te Coblenz verwacht en reist vijf dagen later van daar naar Trier, tot bijwoning der inwijding van de Basilica. Denklijk bezoekt Z. M. alvorens, en wel nog vóór het einde dezer maand, na den afloop der herfstoefeningen, de provincien Pommeren en Pruisen.

Te Berlijn zegt het gerucht dat prins *Pierre Bonaparte*, die een der leden van de Nationale Vergadering was en tot de hevigste Republikeinen behoorde, voor het Koningschap over de Donau-Vorstendommen, onder denzelfden schepter vereenigd, in ernstige aanmerking komt en dat zijne kandidatuur sterk door de Fransche Regering wordt begunstigd.

— Bij zijn verlaten van het Badensche Hof heeft de grootvorst *Michiel* de officieren welke de dienst bij hem verricht hadden en verscheiden hofbeambten op het rijklijkst met ringen en snuifdoozen, ter waarde van eenige duizende guldens, begiftigd, maar vooral zijn de geschenken aan zijne doorluchtige Bruid boven alle verbeelding rijk geweest.

ANTWERPEN den 22 augustus.

Uit de officiële lijst, welke door het bestuur van den spoorweg van Antwerpen op Gent aan den procureur des Konings is toegezonden, blijkt, dat bij het ongeluk, dat 11. zondag op dien spoorweg plaats greep, twee personen zijn omgekomen, te weten de baron *Goethals de Potter*, van Gent, en de landbouwer *Debruyne*, van Hamme, terwijl alle bij deze ramp gekwetsten herstellende zijn, zoodat de in de eerste oogenblikken verspreide geruchten veel overdreven zijn geweest.

Desniettemin blijft het gebeurde zeer smartelijk en doet van verschillende zijden aandringen op het nemen van maatregelen, om zoo veel mogelijk eene herhaling van dusdanige ramp te voorkomen. Men wil de spoorwegen beter afgesloten zien en bij voorbeeld even als in Engeland en nu ook op den Noorderspoorweg in Frankrijk doen omringen van eenvoudige heggen; de toegangen tot de spoorwegen kunnen dan beter worden bewaakt, het verbod om daarop te loopen kan dan beter worden gehandhaafd en vooral zal daardoor worden voorkomen het loopen van vee op de rails, wat zondag 11. tot het noodlottige ongeval aanleiding heeft gegeven. Bovendien wil men onderzocht hebben, of de kleine soort van locomotief, welke op den spoorweg van Antwerpen naar Gent gebruikt wordt, ook het gevaar kan vermeederen, dewijl op andere spoorwegen, bij het zich bevinden van eenig vee op den weg, een schok plaats greep en het vee gedood werd, doch de veiligheid der reizigers niet in gevaar werd gebracht.

Nopens het ongeluk op den spoorweg verneemt men nog, dat mevrouw *Rosseau*, uit de rue neuve Saint-Jacques te Gent, daarbij als op eene wonderdadige wijze is gered. Zij was met hare beide kinderen, een meisje van 12 en een jongetje van 5 jaren, in het eerste rijtuig gezeten, terwijl het knaapje op haren schoot lag. Eensklaps gevoelde zij een hevigen schok en werd zij met het bovengedeelte der diligence in de langs den spoorweg loopende sloot geworpen. Dadelijk rigte zij zich op en ijde zij naar het verbrijzelde en reeds in brand geraakte rijtuig, waar zij haar zoonje vond, tusschen twee stukken hout ingeklemd en met het hoofd naar beneden; door buitengewone krachtsinspanning slaagde zij er in de stukken hout weg te rukken, tusschen welke haar kind beklemd zat, doch hierdoor viel een stuk ijzer naar beneden hetwelk haar eene wonde aan de knie toebrengt. Zonder hierop te letten, werd de moeder door slechts éene gedachte bezielde, wat namelijk van haar dochtertje zou zijn geworden? Zij liet hare oogen rondwaren te midden van de rookende overblijfselen van den wagen, tot dat zij daar een grijs laarsje ontdekte, en weinige oogenblikken later had zij ook haar dochtertje bevrijd. Het laatste was vrij ernstig aan het been gewond, het jongetje had slechts ligte kneuzingen bekomen en de moeder, welke vijf maanden zwanger was, was op verschillende plaatsen des lichaams gewond.

(Per Telegraaf.)

LONDEN den 22 augustus.

Het Huis der Representanten te Washington heeft elf miljoen dollars voor de marine ingewilligd. Daarin is de som van 87,000 dollars, tot het maken van vlottende batterijen ter verdediging van New-York, begrepen. — De Senaat heeft den President gemagtigd om tot bevrediging van Kansas over het leger te beschikken.

MADRID den 21 augustus.

De invierregten op granen in de Spaansche havens zijn bij Koninklijk decreet opgeheven.

Binnenland.

's GRAVENHAGE den 22 augustus.

Z. M. onze Koning, chef van het Koninklijk Pruisisch rijkde huzaren-regement, heeft aan het trompetter korps daarvan, uit aanmerking van bewezen diensten, de groote gouden medaille van kunst en wetenschap, met diploma, doen toekomen. De voornaamste aanleiding tot deze eerbewijzing vond Z. M. in de muzikale uitvoeringen te dezer stede van genoemd korps, in den afgelopen zomer; terwijl een niet gering aandeel in die hulde toekomt aan den staf-trompetter *Strauch*, die gedurende 23 jaren, met grooten ijver en takt, de directie over genoemd korps voert.

Bij Koninklijk besluit van 2 dezer zijn goedgekeurd de door de Staten der provincie Zuidholland, in hunne vergadering van 10 juli j., vastgestelde wijzigingen in het door hen den 27 november 1851 vastgesteld en bij Koninklijk besluit van 17 december 1851, n.º 21, goedgekeurd reglement voor het hoogheemraadschap van Schieland.

— Z. K. H. prins *Hendrik* is van Soestdijk in de residentie teruggekeerd.

— Gisteren middag heeft er bij Z. Exc. den heer *Gevers van Endegeest*, minister van buitenlandsche zaken, op zijn buitengoed *Endegeest*, een diplomatiek diner plaats gehad.

— Z. Exc. de ridder *de Lomonosoff*, Russisch minister bij het Ned. Hof, wordt binnen eenige dagen van zijne buitenlandsche reis in de residentie terug verwacht.

— Op woensdag den 27 dezer zal de gewone audientie van den Minister van Kolonien en op donderdag den 28 dezer die van den Minister van Financien geen plaats hebben.

— Gisteren avond werd alhier eene algemeene vergadering gehouden van de 's Gravenhaagsche afdeling der vereeniging ter bevordering van fabriek- en handwerk-nijverheid in Nederland. Onder de behandelde onderwerpen behoorden ook de punten van beschrijving van de vijfde algemeene vergadering der vereeniging, welke zal gehouden worden dinsdag den 26 dezer in het lokaal *Diligentia* alhier, en tot benoeming van twee afgevaardigden op die vergadering. Als zoodanig zijn door de afdeling gekozen de heer *mr. J. Kappeyne van de Coppelto*, secretaris der afdeling, en de heer *M. Vas Dias*, die, ter vergadering aanwezig, die benoeming hebben aanvaard.

Er moest daarna ook voorzien worden in de aftreding van twee leden van het bestuur der afdeling, namelijk de heeren *mr. W. Winigen* (president) en *K. Spruyt*. Gekozen zijn in de plaats van eerstgenoemden de heer *mr. L. Metman* en van den laatsten de heer *P. Varkevisser*, te Scheveningen. De heer *Metman*, aanvankelijk geweigerd hebbende zijn collega te vervangen, is, nadat eene nieuwe stemming hem andermaal de meerderheid had geschonken, van dat besluit teruggekomen en heeft zich aan de uitspraak der vergadering onderworpen. De heer *Varkevisser* was niet tegenwoordig.

Overigens is door den heer *de Bruyn Kops*, als lid der commissie voor de door deze afdeling opgerichte lees- en inrigting voor industriëlen, gerapporteerd, dat waarschijnlijk reeds met de maand oktober deze nuttige inrigting zal kunnen worden geopend, en is zij in de toenemende belangstelling van de afdeling en van particulieren aanbevolen, gelijk ook in het algemeen uitbreiding van het leden-aantal der afdeling, als de meest geschikte middelen om door onderlinge samenwerking zaken tot stand te brengen, die der nijverheid dienst en voordeel kunnen aanbrengen.

— Het bezoek, dat dit jaar Scheveningen heeft mogen te beurt vallen, heeft alle verwachting overtroffen. Alle etablissementen waren bezet en er kwam plaats te kort. Met genoegen verneemt men, dat men er reeds op uit is, om voor een volgend jaar in de bestaande behoefte te voorzien. Immers is de heer *A. E. Maas*, te Scheveningen, voornemens, het in zijn bezit zijnde en tegenover zijn hôtél gelegen uitgestrekt terrein te doen bebouwen. Hij heeft mitsdien heeren architecten uitgenoodigd, daarvoor, vóór 15 september aanstaande, een voorloopig plan te willen inleveren. De vereischten van het gebouw bestaan hoofdzakelijk in een ruim societeits-locaal, om er verscheiden biljarten in te kunnen plaatsen. Voorts lees-kabinetten, een aantal logeerkamers, geschikt om aan badgasten verhuurd te worden. Voor het doelmatigst gekeurde plan heeft de heer *Maas* eene premie van f 100 uitgeleefd.

— De voorstelling in den Koninklijken Franschen schouwburg alhier zal zaterdag den 23 dezer bestaan uit het drama *Les filles de marbre* en de vaudeville *Par de fumée sans feu*.

ROTTERDAM den 22 augustus.

Programma der uit te voeren muziekstukken op zondag den 24 dezer, des namiddags ten 1 ure, op het terrein der Officiëren-Sociëteit, in het Park alhier: 1, marsch; 2, ouverture n.º 1, *Kalliwoda*; 3, Sorgenbrecher-wals, *Strauss*; 4, fantasie *Gustave III*, *Auber*; 5, rosa-polka, *Berti*; 6, *la bénédiction des poignards*, scène des Huguenots, *Meyerbeer*; 7, Schlitten-galop, *Kühner*; 8, ouverture *Fidélité*, *Beethoven*; 9, officieren-marsch, *André P. Gildenhuist*.

— Denklijk door het broeijen van hooi ontstond gisteren op de hoeve *Willem II* onder Waddinxveen brand, waardoor drie barge, bevattende de opbrengst van 3 bunders gerst en 6 bunders hooi, door de vlammen vernield zijn. Men heeft er in mogen slagen de woning te behouden.

— Naar men verneemt zijn geplaatst aan boord van Zr. Ms. transportschip *MERWEDE* de offic. van gezondheid 2de kl. *C. F. T. Hommel*, 3de kl. *W. C. A. Hajenius*, *G. Luchtmans* en *I. Idsinga*, zoodat de adelborsten 1ste kl. jonkh. *J. A. Roell*, *A. G. M. van Emde*, *T. C. Gobée* en *C. J. M. Swaan*, de laatstgenoemden van Zr. Ms. fregat *DOGGERBANK*, waarop acht van de nieuw aangestelde adelborsten der 1ste kl. geplaatst zijn. Van Zr. Ms. wachtschip te Hellevoetsluis is aan boord van Zr. Ms. brik *ZEEHOND* gedetacheerd de luitenant ter zee 2de kl. *H. J. baron van Boscop*.

— Ter algemeene vergadering van het hoofdbestuur en de afgevaardigden der districts-commissien van het fonds ter aanmoediging en ondersteuning van de gewapende

dienst in de Nederlanden, gehouden te Amsterdam den 20sten 11., is uitgebragt het veertigste jaarlijksche verslag. Uit gemeld verslag bleek, dat gratificatien werden verleend aan 1877 personen, als: aan 257 verminkten van den veldtogt van 1815; 63 nageblevenen van gesneuvelden van idem; 104 verminkten in Neêrlands overzeesche kolonien of bezittingen buiten Europa; 24 verminkten van den veldtogt in 1814; 43 idem uit oorlogen vóór november 1813; 212 idem in den strijd tegen België; 80 nageblevenen van gesneuvelden van idem; 1094 infirmen, waaronder zich bevinden 583 blinden, terwijl de overigen allen in bevolen dienst infirm zijn geworden of volle 40 jaren hebben gediend. Behalve de verminkten in den strijd, die dadelijk opgenomen worden nadat zij hunne aanspraak bewezen hebben, waren er 890 infirmen, die eene gratificatie uit het fonds hadden verzocht en daarop aanspraak zouden kunnen maken, wanneer de krachten van het fonds toelieten, allen te ondersteunen die in bevolen dienst gebrekkig en daardoor hulpbehoevend geworden waren. Onder deze personen bevinden zich: 1 blinde van Waterloo, 25 blinden die den strijd tegen België hebben bijgewoond, 6 blinden die in Neêrlands overzeesche kolonien of bezittingen buiten Europa hebben gestreden, 75 blinden die geene veldtogten hebben bijgewoond en 783 andere in de dienst gebrekkig geworden militairen, waaronder 60 die te Waterloo hebben gestreden, alsmede 105 veteranen. Uit de rekening bleek verder, dat de uitgaven in 1855 hadden bedragen f 79,202.93 en de ontvangsten f 74,859.43, zoodat er een te kort van f 4,343.49 was ontstaan. Omtrent het Invalidenhuis werd medegedeeld, dat in hetzelfde verpleegd waren 82 personen, en dat tot besrijding der kosten van dat gesticht gestrekt hadden eene Rijkstoelage van f 5000, eene toelage van de stad Leyden ad f 600, afgestrane gratificatien en pensioenen en eene bijdrage uit dit fonds van f 5921.84, te zamen f 23,927.70. — De jaarlijksche collecte had opgebracht f 27,059.57, dus f 1183.35 meer dan in 1854. — Het hoofdbestuur dit kort verslag van den staat van het fonds aan het publiek mededeelende, zegt, zoo spoedig hetzelve zich hiertoe in staat zal vinden, het veertigste jaarlijksche verslag, benevens de handelingen der algemeene vergadering, te zullen doen drukken en aan de onderscheiden districts-commissien en het Rijk verzenden. Verder zegt het hoofdbestuur het onnoodig te achten aan te dringen op eene voortdurende milde ondersteuning van deze vaderlandsche instelling; zoo de giften in vroeger tijd bijeengebragt voldoende zijn om aan alle hulpbehoevende verminkten en nageblevenen van gesneuvelden eene gratificatie te verleenen, de jaarlijksche collecte moet inzonderheid strekken om verder ook gratificatien te kunnen uitreiken aan die ongelukkige militairen, welke in vredestijd blind zijn geworden, of in en door de dienst infirmitäten hebben bekomen, waarvan niet weinigen den strijd tegen België en in de Kolonien hebben bijgewoond, alsmede veteranen van 40jarige dienst.

— Uit Soestdijk wordt gemeld dat H. M. de Koningin-Weduwe bij voortdoring in beterschap toeneemt en Hoogstdezelve reeds verscheidene dinen heeft gegeven aan de hooge ambtenaren en voornaamste ingezetenen der provincie Utrecht. H. M. ontving in den loop van dezen zomer verschillende doorluchtige gasten, die met bewondering de schoone omstreken van Soestdijk hebben gadeslagen, en Hoogstdezelve verspreidt door een en ander veel welvaart onder de bewoners der omliggende gemeenten.

— Eergisteren werd te Wijk bij Duurstede de onlangs op nieuw ingestelde paardenmarkt gehouden; uit dien hoofde had de stad een feestelijk aanzien, en van de huizen wapperde de nationale vlag. Er waren 150 paarden aan de lijn; de prijzen werden zeer hoog gehouden, en daardoor ging er, niettegenstaande er veel kooplust was, niet veel om.

— De *Provinciale Zeeuwsche Courant* berigt, dat Z. M. den 20 dezer de concessie voor den Zeeuwsch Limburgschen spoorweg heeft geteekend.

— Door den kerkeraad der Hervormde gemeente te Arnemuiden is beroepen ds. *C. D. L. Bähler*, predikant te Wemeldinge.

— De laatste prijzen der volgende levensmiddelen waren te Waalwijk deze: 1 mud tarwe f 14; 1 mud rogge f 9; 2 pond roggebrood 22 cent; 1 mud aardappelen f 1.25 a f 1.40; 1 pond vleesch 60 cent, en 1 pond spek 70 cent.

— Als eene zeldzaamheid wordt gemeld, dat op het kasteel Haanwijk, onder St. Michiels Gestel, den 15 dezer eene *cactus grandiflora* gebloeid heeft met drie schoone bloemen; zij gingen des avonds ten 6 ure open en sloten zich wederom des morgens ten 6 ure.

— Even als te 's Hage zullen er ook gedurende de maand september groote militaire manoeuvres der drie gecombineerde wapens van het leger, op de vlakten tusschen Bergen, Valkenberg en de omstreken van Maastricht, plaats grijpen. Ook daar zullen twee jgtingen miliciens onder de wapenen komen. — Het opperbevel der manoeuvres is opgedragen aan den generaal *van Aylva Rengers*; de aangewezen troepen bestaan uit de vier bataillons van het 3de regement infanterie, gecommandeerd door den kolonel *Coenegracht*, het 2de en 4de bataillon van het 2de reg. infanterie uit 's Hertogenbosch, twee eskadrons van het 2de reg. dragonders uit Arnhem en Venlo, benevens eene batterij veld-artillerie uit Utrecht. De troepen, die in de andere garnizoenen in bezetting liggen, zullen zich den 6 september te Maastricht met het aldaar garnizoen houdende 3de regement infanterie vereenigen.

— 11. zondag avond barstte te Hengelo en in den omtrek weder een hevige onweder uit, waardoor in de pastorij der Doopsgezinde gemeente de schoorsteen werd verbrijzeld, en in een der vertrekken een spiegel en eenige schilderijen van den wand geworpen werden. Vervolgens schijnt de bliksem zich door het dak een uitweg gebaad te hebben, zoodat de bewoners er gelukkig met geringe schade en den schrik zijn afgekomen.

— De dezer dagen te Groningen gehouden reünie van afgevaardigden der Waalsche kerken werd eergisteren, na zich bezig te hebben gehouden met belangrijke zaken van huishoudelijken aard en van algemeene strekking, door den voorzitter, den heer *Mounier*, predikant te Amsterdam, met dankzegging en gebed gesloten. Al de kerken, met uitzondering van éene, hadden afgevaardigden gezonden; vereenigd ten getale van 36 hadden zij op nieuw de gelegenheid den band van broederlijke liefde, die hen vereenigt, onderling te versterken.

— De waterhoogte te Arnhem was den 21 dezer 1,39 el.
De Rijnhoogte te Keulen was den 21 dezer 7 voet
3 duim Keulsch peil (7 voet 2 duim Rijnlandsch).

Bij de heeren *Altmann & van der Palm* alhier zien twee bevallige boekjes het licht. Het eene daarvan heet *Vaderlandsche Muze. Nieuwe Gedichten van L. van den Broek*, en behelst een en twintig zeer gelukkige dichtstukjes, aan de nagedachtenis van meer of minder beroemde vaderlandsche mannen en vrouwen, of aan heldenfeiten der Nederlanders in vroegere of latere dagen gewijd, terwijl de geïllustreerde omslag naar eene allerlieflijkste en smaakvolle teekening van den heer *Schmidt Crans* den waardigen volgeling van den beroemden *Ary Scheffer*, vervaardigd is. — Het andere, uiterst goedknoop gestelde boekje, tot de mede uitgevers waarvan de heer *W. C. de Vletter* behoort, heet *het Lijstertje*, en is eene verzameling van allerliefste twee- drie- en vierstemmige kinderliederen, voor scholen en huisgezinnen, door eenige korte en hoogst nuttige wenken voor de jeugdige zangers voorafgegaan. Bedriegen wij ons niet, dan heeft men de verzameling dezer regt goed gestemde liederen een onzer ijverigste beoefenaars van en leiders in de zangkunst hier ter stede te danken. Een ruime aftrek, die veel tot bevordering van echt Vaderlandsche en Christelijke gevoelens kan bijdragen, moge de zorg der uitgevers, aan deze boekjes besteed, beloonen!

Waterglas.

Reeds vóór onderscheidene jaren werd door een Duitsch scheikundige, den heer *Fuchs*, het zoogenoemde waterglas uitgevonden, zijnde een glasachtig vernis, waardoor hout en andere brandbare voorwerpen onbrandbaar worden gemaakt. Ofschoon dus het nut van deze uitvinding niet te ontkennen is, schijnt zij toch eerst in den laatsten tijd meer bijzonder onder de aandacht te zijn gevallen en ook nu in ons Land weldra meer te zullen worden verspreid, sedert de heeren *Marius* te Arnhem hebben aangekondigd, dat het waterglas bij hen verkrijgbaar is, en zij ook reeds in verscheidene plaatsen hunne agenten hebben.

Wij achten het daarom niet van belang ontbreekt ook onze lezers met dit nieuwe product der nijverheid bekend te maken en deelen daartoe vooreerst mede wat dr. *Gall* daarvan zegt (*Böttigers polyt. Notizblatt*, 1856, n. 5):

„Wilt gij uwe woningen, magazijnen, stallen en fabrieken tegen brandgevaar beschermen, overdekt ze met waterglas; wilt gij uwe kerken, schouwburgen, paleizen, strandbeelden eene tienvoudiger duurzaamheid tegen den tand des tijds geven, overdekt ze met waterglas; wilt gij de vochtigheid in uwe woningen en gebouwen tegengaan, bedekt de muren en vochtige plaatsen met waterglas; wilt gij de zindelijkheid en reinheid (de eerste vereischten van zoo menige fabriek) bevorderen, overdekt dan wanden en toestellen met waterglas; wilt gij uwe fresco schilderijen bewaren, zoodat ze met water kunnen afgewassen worden zonder de kleuren of verwen te schaden, bedien u van het waterglas; wilt gij... maar wij zouden geen einde vinden zoo wij alle wijzen wilden noemen waarop het waterglas met nut en voordeel kan aangewend worden.”

De beroemde *Liebig* zegt er het volgende van (*Abendblatt z. d. Münchener Zeitung*):

„Na de wereldtentoonstelling te Parijs bezocht te hebben, zou ik met mijn' vriend *Kühmann* te Rijssel eene reis naar Engeland doen. Deze beloofde mij in de scheikundige fabrikatie veel nieuws te laten zien 't geen mijne verwachting zou overtreffen; waardoor mijne nieuwsgierigheid, die door al het te Parijs geziene meer dan voldaan was, niet weinig gespannen werd.

„Hetgeen ik u te Rijssel wil doen zien, zeide mijn vriend, is het middel hetwelk de vernieling door vuur, verrotting en verwerking tegengaat; het is het door uwen beroemden landgenoot *Fuchs* te München ontdekte waterglas. Ik heb het in Frankrijk ingevoerd, waar het reeds algemeen in gebruik is. Onze architecten gebruiken het om muren tegen 't verwerpen te beschermen; met kleuren vermengd, dient het tot verw op hout, steen en ijzer; het wordt in katoendrukkerijen en tapijtfabrieken op papier en boomwol gebruikt; het hout, met waterglas gedekt, verliest zijne brandbaarheid.

„Ik was inderdaad verrast toen ik nabij Rijssel de waterglasfabriek van mijnen vriend bezigtigde, wier groote uitbreiding, zoo als ligtelijk was op te merken, berekend was om duizenden centenars van dit product aan handel en nijverheid te leveren.”

Tot zoover *Liebig*. Het zal niet noodig zijn hier meer bij te voegen om de aandacht op deze hoogst belangrijke uitvinding te vestigen, en terwijl het vloeibare waterglas in Duitsland en Frankrijk reeds zeer algemeen wordt aangewend, het ook in ons Land in algemeen gebruik te brengen. Naar wij vernemen, moeten er aan het scheikundig laboratorium te Deventer onlangs proeven mede genomen zijn, die zeer naar wensch zijn geslaagd. (G. C.)

Ingezonden Stukken.

De voorstellingen van de Zuidhollandsche Tooneelstukken werden even als de overige Kermisvertooningen, gepasseerden Vwoensdag beloten met de opvoering van het goed geschreven Drama *George en Valentine*, waarin *Mevrouw Valois* en de Heer van *Ollefen* bij het vertegenwoordigen van de belangrijke hoofdpersonen, gelegenheid hadden hunne veelszijdige talenten ten toone te spreiden. Had de opkomst van het Publiek gedurende de geheele Kermisgetuigenis gegeven van warme belangstelling voor het Haagsche Geselschap, en was daardoor als het ware openlijk protest ingeleverd tegen de handelingen van Heeren Commissarissen van den Schouwburg, die belangstelling en sympathie bleek zeker niet het minst op den avond der sluiting; zij die met ons tegenwoordig waren kunnen getuigen van de geestdrift waarmede het onmiskenbaar talent van *Mevr. Valois* werd toegejuicht, en de vraag zweefde zeker velen op de lippen: waarom moest zoo veel schoons door het vreedende verdrongen worden? De leden van het Geselschap wijdverden als het ware, om zich die goede gezindheid van onze Tooneelminnaars waardig te maken, waartoe ook de net uitgevoerde dans het zijne bijdroeg.

Bij het einde der voorstelling verscheen *Mevrouw Valois* andermaal ten tooneele, en droeg op gevoelvollen toon eenige Dichtregelen van den Heer van den *Broek* tot afscheid voor. Toen bereikte de geestdrift haar hoogste toppunt, het scheiden viel van beide zijden zwaar; was *Mevrouw Valois* sigbaar aangedaan, ook bij velen in de zaal was de ontroering merkbaar. Vrij laten hier het Dichtstuk ten genooge van velen onzer vrienden volgen:

Hulde aan en Afscheid van Rotterdam.

De vreugd heeft uit, de Tempel wordt gesloten,
Een sombre toon vervangt het vrolijk lied.
De scherts verstormt, maar wat wij hier genoten
Vergeten wij in later dagen niet.
Ons werd vergoed wat wij hier moesten missen.
Een kostlijk deel werd ons op 't mildst bereid,
En wat de hand des tijds ook uit kan wisschen,
Zij vaagt geen trek van warme dankbaarheid.
Was 't vroeger hoop die ons de borst vervulde,
Ze is niet beschaamd door U, o Burgerschaar!
Dies brengen we U het offer onzer hulde,
Hoe schamel 't zij, op 't smeulende Kunst-Altair.
De laatste vonk moet U in de oogen spatten,
Beminnars en vereerders van de kunst,
Daar ge onze vlijt op hoogen prijs woudt schatten,
En sterke gaalt door onverdeelde gunst.
Ontvangt den dank nu we U verlaten moeten,
De kostbre tijd was in zijn vaart te snel.
En mogten we U uit ruime borst begroeten,
Die groet smelt weg in 't trouwige waarwel.
Dat valt ons zwaar, want valt door najaarsvlagen
Het zomergroen verdord en krinkelend neer,
Dan scheidt Uw gunst voor ons geen lentedagen,
Dan keeren wij bij U niet hopen weér.
Ongunde alleen het hooggeplaatst Orakel,
Dat in het rijk der kunsten 't pleit beslecht,
In Rotterdam een draagbren Tabernakel,
Maar heeft ons daar den Tempel zelf ontzegd.
Doch eene troost kan bij 't ontheren baten,
Een zoete drop in 't bittere van den dronk,
Dat wij zoo ruim Uw goeden wil bezaten,
Dat kiesche smaak ons ruimen bijval schonk.
Zoo blijven wij voor U wat we immer waren,
Uw warme gunst is ons een blijvende eer,
En mogt de tijd voor ons weér rozen baren,
Dan keeren wij als oude vrienden weér.
Biedt de overvloed geen boordelooze hoornen,
En bindt de zorg het ijverigst pogen steeds,
Het pad der kunst is altoos vol van doornen,
En arm aan vreugd, dat wist *WARD BINGLEY* reeds.
Werd zoo veel roems met moeite en zorg verkregen,
En klinkt zijn naam toch luid voor 't nageslacht,
Dan treden wij met moed de toekomst tegen,
En blijven trouw, wat lot of leed ons wacht.
De honig van uw gunst verzoet de teugen
Verbitterd door een vriendelijke hand,
Maar daar we ons in uw vriendschap nog verheugen
Vereenigt ons één onverbreekbare band.
Is eenmaal weér de nevel opgetrokken,
Die nu de zon van onze kunst bedekt,
Dan hopen we U een traan of lach te ontlokken,
Die onze vlijt ten waardig loon verstrekt.
Met deze hoop verlaten wij de boorden
Des zilvren strooms zoo rijk aan koopgeraas,
Ontknoopt belang de vaak verjaarde koorden,
Met dankbaarheid herinren we ons de Maas.
Neemt waar het past ons immer in uw hoede,
Vergeet ons niet, al scheiden we ook voor lang,
Beminnars van het *waars* en *schoons* en *goeds*,
Erkennis bezielt onze afscheids-zang.
Uw welvaart bloeije, het zoet genot van vrede
Vermeerde steeds 't aan U geschonken deel,
Des Hemels gunst vervulle wensch en bede,
Uw zorg zij groot, haar vrucht zij dan ook veel.
Het afscheidsuur, hoe pijnlijk, heeft geslagen,
Ongunstig koor sluit, 't heeft uit met zang en spel.
O! dat we U ras in vrede wederzagen;
Publiek van Rotterdam, vaarwel! vaarwel!

Droevig klonk dat vaarwel; moge het spoedig vervangen worden door een blijden welkomstgroet, maar vooral dat de belangstelling en vriendschap voor de Directie en de Leden van het Zuidhollandsche Geselschap bij onze Stadgenooten levendig blijven en zich krachtig openbaren, ook dan wanneer de in het Dichtstuk uitgedrakte denkbeelden van langdurig afzijn moesten verwezenlijkt worden.

Rotterdam
22 Augustus 1856.

X. X.

Na eene wandeling gedaan te hebben kan ik niet nalaten eenige regelen ter neder te stellen, om mijne gevoelens aan mijne geachte medeburgers mede te deelen.

Ik bezocht met bijzondere belangstelling alles wat ter verfraaijng en verbetering is verrigt, als ook dat wat er bedorven is. Ik maakte een aanvang aan de oostzijde der stad en bezocht de oude Plantage. Verbaasd zag ik om mij heen, die oude Plantage nog in dien ouden vorm aan te treffen, zonder eenig spoor van vooruitgang en verfraaijng; geen overvloedig plantsoen was daar gerooid, geene heek in den nieuwen stijl gegraven, noch daaruit voortvloeiende open- en afgaande wandelpaden, en verwonderde ik mij te meer, omdat daar de gelegenheid zoo schoon is, waar de Maasstroom zoo doelmattig kon medewerken om voor den onstielijken bewoner onzer stad een waar lusthof te vormen, als daar behoort te worden aangelegd en door middel van eene kleine sluis bij ieder zomertijf versch water werd aangebragt, en seer zeker zou Rotterdam daar veel bij winnen.

Daarna bezocht ik het zuidwestelijk gedeelte; daar werd mijn oog getroffen bij het zien der grootsche werken ter verbetering en verfraaijng aangebragt, en eindelijk bezocht ik het noordwestelijk gedeelte, namelijk het vroeger schoonste en meest bezochte onzer stad: de Schie en Oostblommerdijk; daar hoopte ik eene versche lucht in te ademen, doch hoe verbaasd zag ik om mij heen, toen ik het vroeger *Pax - Intransigentibus* naderde bij een allengs toenemen van eene onaangename lucht, tot ik eindelijk het brandpunt naderde van dien verfoelijken stank, daar waar vroeger eene heerlijke muziek zich in harmonie met den dampkring vereenigde; het was de reukelooze Guanine-fabriek, de verzamelaars van alles wat onreus mag genoemd worden, wijd en zijf werd daar de dampkring verpest, en vroeg ik mij af: is dit die reukelooze fabriek van menschenbrek en bagger? nee, riep ik uit, het is een parodie op hetgeen men reukeloos noemt; intusschen konde ik mij niet wederhouden dien omslag en die behandeling eens op te nemen, ik zag daar een talloos personeel joist aan hun ontbijt, waarvan eenige gezeten op drekkarren, zoo pas van de stad aangebragt, anderen weder bij het groote privaat, zoo dat wij bij dat gezigt de ingewanden in het lichaam draaiden, daar was het waar vroeger de wandelaar zich kwam verkwikken, daar zag men nu niemand dan een enkele met den doek voor den neus komende van het schoone dorp Hillegersberg, dat nu bijkans niet meer wordt bezocht.

Ik wilde nog eens bij den avond dien omtrek bezoeken, doch de stijgende en onaangename damp van dat water deed mij terugkeeren. Ik zal nog eens terugkomen op hetgeen mijne aandacht trof, namelijk het uitbaggeren van die polders, gelegen aan en over die fabriek, welke gronden bezigt worden ter tegemoetkoming van den menschenrek, die men, zoo als ik hoor, met groote gemaakte kosten niet wel kan droogen. De Oostblommerdijksche polder behoeft waarlijk zijne grondstoffen niet uit te voeren, daar zijn zelfs vele weiden die beneden het molenpeil liggen.

Een begin is er gemaakt, dat gevolgen kan hebben, zoodanig dat eenmaal de stad van die zijde in een poel van verpestende uitdampingen zal verkeeren; als men daar het regt heeft onder den naam van mest de grondstof uit te baggeren, dan volgt wel van zelf dat ieder die daar eigendommen herft zijn voordeel zal doen om, onder eene andere benaming als die van Guanine, bagger en haarsdaech te verkopen, hetwelk, al neemt men aan dat er keuren op vervoer van grondstoffen uit polders bestaan, en dat er, zoo ik meen, wetten bestaan die het uitveenen verbieden van eigen grond, toch nog ter slaaks zou kunnen geschieden, als men maar niet te oasuw wordt in de kaart gekoken. Welnu, een polder is zoo spoedig niet uitgebaggerd, al

staat het regt gelijk voor den een als voor den ander, zij zullen toch niet allen in meststof handelen; maar niet altijd is dit het geval; winstbejag drijft tot alles, onverschillig in wat, al stinkt het zondanig dat het er niet in uit te houden is. Wien dat niet bevalt, bezoeke het prachtige zuidelijke gedeelte, tot zoo lang er geen booze geest de hand aan slaat.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 22 Augustus.
OVERLEDEN: B. Hofland, z., 11 m. — M. J. Jansen, d., 1 m. — H. de Ruyter, z., 1 j. — M. H. Hendriksen, d., 11 d. — M. D. C. Genesis, d., 3 d. — J. H. Tillich, z., 6 j. — H. Zaalberg, z., 5 j. — G. C. Kop, z., 2 d. — P. J. van der Woerd, z., 1 j. — A. Coomans, z., 1 j. — B. Patijn, d., 6 m. — J. H. Hutten, man van A. M. van Geyselen, 47 j. — A. Bakker, vrouw van G. J. Deege, 34 j. — A. van den Broek, z., 7 m.
BEVALLEN: J. Elderhorst, geb. Ophuykens, levend, z. — A. C. de Oude, geb. de Leeuw, d. — H. Blewans, geb. Schrauwens, d. — C. Haurrich, geb. Hoffmann, d. — C. J. Maronier, geb. Akkerdijk, d. — J. H. J. Mikkelsen, geb. Schellens, d. — A. M. E. van 't Hoff, geb. Baten, d. — H. Ringeling, geb. Langermans, d. — J. G. Korsten, geb. Vedders, z.

Beetjdingen.

Nederland.

HELLEVOETSLOUIS 22 augustus. Gearriveerd *Lykens Prøve*, Michaelsen, en *Eersteling*, Wunderlich, beiden van Archangel. — Vertrokken *Giraffe* (st.) naar Londen; de wind N. W.
BRIELLE 22 augustus. (W. N. W.) Gearriveerd *Svensoord* (st.) van Londen; *Ocean Queen* (st.) van Hull, en *Anna*, Svendsen, van Pernau. — Vertrokken *City of Boulogne* (st.) naar Londen.
MAASSLUIS 22 aug. Het gisteren vertrokken schip *Hermannus* is wel in zee gekomen. — Eene binnenkomende kof, de naam onbekend, is buiten de reede in den Hoorn aan den grond geraakt; de wind N. W.
BROUWERSHAVEN 22 augustus. (W.) Gearriveerd de Engelsche oorlogskotter *Seafower*, stuurman Calver, van Hellevoetsluis (bestemd naar Vlissingen), en *Triton*, Grey, van Newcastle.
TEXEL 21 aug. (Z. W.) Gearriveerd *Australia*, Strömberg, van Akyab, laatst van Falmouth; *Lion* (st.) van Londen; *Minster Thorbecke* (st.) van Hull; *Vor*, Hall, van Sunderland; *Margaretha*, Metjer, en *Lovely*, Lawrence, beiden van Newcastle; *Stad Enschedé*, Nijgebrugge, van Dundee; *Pelikaan*, Jansonius, *Margaretha*, Korte, en *Hermannus Izak*, Braunstahl, alle drie van Archangel; *Stad Goor*, Gruppelaar, en *Jan Jacob*, Schaap, beiden van St. Petersburg; *Wenskabet*, Lorentzen, van Nerva; *Charles J. Mars* (st.), Mesock, en *Capella*, Medenwaldt, beiden van Dantzig; *Johanna Margaretha*, Visser, en *Anna Wilhelmine*, Torngesen, beiden van Frederikstad; *Drammen*, Frost, *Emanuel*, Larsen, en *Concordia*, Christophersen, alle drie van Drammen; gisteren nog *Twee Gebroeders*, de Roer, van Newcastle; *Orient*, Anisson, *North Briton*, Brown, en *Trio*, Philips, alle drie van Sunderland; *Betsy & Laura*, Andersen, van Archangel; *Annelina*, Blouw, van St. Petersburg; *Amelita & Fides*, Schoe, v. Frederikstad; *Frederika*, Andersen, *Tro Venner*, Thorsen, en *Haabets Anker*, Andersen, alle drie van Drammen. — Vertrokken *Burgemeester Huidekoper* (st.) naar Hull; *Zemth*, Cono, naar Sunderland; *Ida*, Mari, naar Shields; *Gods Haab*, Baltzeren, naar Christiania; *Aurora*, Andersen, naar Frederikstad; *Synia*, Berg, en *Medborgeren*, Sörensen, beiden naar Drammen; gisteren nog *Egmond aan Zee*, Duindam, naar Londen.
TEXEL 22 augustus. Gearriveerd *Engelina Jacobs*, de Groot, van Venetië.
DELFTZIJL 20 aug. Gearriveerd *Anna*, Reiners, *Udo Frederik*, van der Werff, en *Unio*, Janssen, alle drie v. Archangel. — Binnengebragt het Nederlandsch schoonschip *Della*, kapitein J. P. Hulzing, van Londen naar St. Petersburg, beladen met olijfolie enz., zijnde zwaar lek; moet lossen om te repareren.
VLISSINGEN 21 augustus. Voor Antwerpen bestemd zijn op de Scheide gearriveerd *Wicherdina*, Degenhardt, van St. Petersburg; *Gesina*, Bekkering, van Koningsbergen, en *Jantina Jikkina*, Kieft, van Dantzig.

Buttenlandsche Havens.

Aangekomen:

Te GALATZ 2 aug. *Marla Louisa*, Mulder, 5 dito *Gesina*, Post, *Plancius*, Rotgans, en te IBRAILA 2 augustus *St. Willebroedus*, Boekhout, alle vier van Konstantinopel. — Te KONSTANTINOPEL 8 aug. *Beerta Schurlinga*, Vegter, van Galatz, en *Catharina*, Jansen, van Ibraila; 9 dito *Antje*, Mulder, en *Marla Spasma*, Vaelman, beiden van Galatz. — Te SYRA 10 aug. *Bernardus*, Puncke, en *Drie Aurella's*, Everts, beiden van Amsterdam. — Te MESSINA 12 aug. *Jantje Ekema*, Ellts, van Napels. — Te SANTANDER vóór 14 aug. *Empresa*, Rivas, van Amst. en Bilbao. — Te NANTES 18 augustus *Nepunus*, Desfossés, van Amsterdam. — Te HAVRE 19 aug. *Thomas Joaquin*, Arrotegui, van Rotterdam. — Te ABBEVILLE 16 augustus *Tekelina Hendrika*, Borst, van Archangel. — Te DANTZIG 17 aug. *Geerdina Geerttruida*, Schaap, van Sonderburg; *Gesina*, Rolhuus, en *Jantina Petronella*, de Boer, beiden van Kiel. — Te KOPENHAGEN 19 aug. *Gironde* (st.) van Rotterdam naar St. Petersburg.

Vertrokken:

Van IBRAILA 29 juli *Catharina*, Timmer, naar Livorno; 31 dito *Tecla Johanna*, Niekus, en *Goede Bedoeling*, Kros, beiden n. Marseille. — Van GALATZ 2 aug. *Acal* (?), de Jong, n. Marseille. — Van KONSTANTINOPEL 8 augustus *Henriette Louisa*, Dekker, n. Galatz. — Van GENT 20 augustus *Johanna Gesina*, van der Veen, naar Riga. — Van NEUSTADT 20 augustus *Pomona*, Luotman, n. Petersburg. — Van DANTZIG 18 augustus *Anna Smit*, Roswijk, n. Fisherrow, *Perle*, Kröger, en *Erste*, Wulff, beiden n. Amst. — Van KOPENHAGEN 20 aug. *Hollander* (st.) van St. Petersburg naar Rotterdam.

Engeland.

Te LONDEN gearriveerd 20 augustus *Vriesland*, Boontje, van Workum; — uitgeklaard 19 dito *Weldaad*, Folders, naar Rotterdam. Te LOWESTOFFE 19 *Annechina Harmina*, Struover, v. Pillau. Te HARTLEPOOL 18 *Defiance*, Rowntree, van Rotterdam. Te SHIELDS 18 *Unie*, Posta, en *Geerttruida*, Rasker, beiden van Groningen, *Anke Berg*, Thaden, van Koningsbergen, benevens een schip van Zwolle. Te BONESS 18 *Isabella*, Harley, van Rott. Te LEITH 18 *Margaretha Augusta*, Jongman, en 19 *Suzanna*, Heres; te DUNDEE 19 *Alida Catharina*, van der Wal, en te BRACKALDY 17 *Zeldensust*, de Groot, alle vier van St. Petersburg. Te GORK 18 *Jacoba Johanna*, de Groot, van Ibraila. Te BRISTOL 20 *Marla Beerta*, Roosjes, van St. Petersburg. Te FALMOUTH 19 *Granus*, van Driesten, van Ancona; — vertr. *Anna Jantina*, Smit, n. Londen. Van GAINSBOROUGH 19 *Annechina*, Oostru, en *Jantina*, de Jonge, beiden naar Newcastle.
Te FALMOUTH binnengekomen 21 augustus *Walysch*, Schut, van Batavia naar Amsterdam.

Cargalijsten.

Rotterdam.

SVVANSEA, Anna Agatha, J. Klingens. — 1 lading Gietfijser, C. L. Roelching en Co.
KONINGSBERGEN, Marchina Gesina, H. G. Munneke. — 71 b. Hennep, M. en R. de Monchy; 50 b. dito, Soermond en Wagner; 41 b. dito, Visser en van Leeuwen, en 172 b. dito, Order.
TROMSÓ, Telegraf, E. Frederichsen. — 961 waag Visch, P. v. Rossem; 250 t. Traan en 600 waag Visch, Rochussen en Pit.
DANTZIG, Jeanne Marie, J. L. C. Kollé. — 79½ l. Lijnraad en 200 Matten, Bax en Co.; 60 t. Weedasch, Order.

Amsterdam.

PETERSBURG, Annelina, Frey. — 1030 tw. Rogge, Order.

In lading liggende Schepen.

Te Rotterdam:

BATAVIA, het Nederlandsch Schoonschip *Hendrika Bartina*, kapitein F. Meppelder. Adres ten kantoren van *Kuyper*, van *Dam en Smoor* en *Hudig en Blokhuyzen*, en te Amsterdam bij *Jan Daniels en Zn. en Arzman*.
KAAP DE GOEDE HOOP, het extra aneelend gekoperd Nederl. Barkschip *Zalt-Bommel*, kapitein G. J. Jata, hebbende te ver-

